

לעקור⁽⁶⁾.

שנינו במשנה: מקום שנהגו לחרוש אחריו יחרוש.

ותמהינן: כיון ששנינו "הכל כמנהג המדינה", אם כן פשיטא הוא, שבמקום אשר נהגו לחרוש אחרי הקצירה, אינו רשאי לשנות מהמנהג?!?

ומתריצין: לא צריכא, כאן מדובר, באתרא דלא מנכשי, במקום שלא נוהגים לנכש את העשבים הרעים מתוך שדה התבואה, ואזל איהו, ונכיש.

מהו דתימא, מצי אמר ליה, המקבל לבעל השדה, האי דנכישנא את התבואה, אדעתא דלא כריבנא לה, שלא אצטרך לחרוש, כי הניכוש הוא במקום החרישה, שאף הוא מנקה את הקרקע מעשבים רעים.⁽⁹⁾

קא משמע לך, דאם המקבל רוצה לנכש

וכן לצד השני, אם בעל השדה רוצה לשנות מהמנהג ואומר למקבל לקצור, והאי המקבל אמר בעינא תיבנא, אני צריך תבן לתת לבהמותי ולשם כך עלי לעקור⁽⁷⁾ את התבואה עם השרשים, יכול המקבל לעכב על בעל הבית ולעקור כפי המנהג.

ומקשינן: כיון ששנינו בתחילת הברייתא, מקום שיש בו מנהג, אינו רשאי אחד מהם לשנות, אם כן, זה שהוסיפה ואמרה הברייתא "ושנייהם מעכבין זה על זה למה לי?" הא מרישא שמעינן לה!?

ומתריצין: סיפא, "מה טעם", קאמר.

מה טעם אמרינן מקום שנהגו לקצור אינו רשאי לעקור, ובמקום שנהגו לעקור אינו רשאי לקצור? משום שלשניהם יש טענות, שמחמתן מעכבין זה על זה.⁽⁸⁾

ותירץ התוספות יום טוב שאלמלי היה לאחד מהם טעם למה לא לשנות, לא היינו הולכים אחר המנהג, דהוי כמנהג סדום.

6. הריטב"א פירש על פי המבואר [לקמן קה א] שיש לבעל הבית זכות לתבוע מהמקבל חיטים מעולים.

7. האחרונים תמהו מדוע כשהאריס מעדיף את העקירה אמרינן שהטעם לכך הוא דבעי תיבנא, ואילו כשבעל הבית מעדיף את העקירה אמרינן שרצונו שתהיה השדה נקיה משורשיה, ולא אמרינן בשניהם שהטעם להעדפת העקירה הוא משום דבעי תיבנא.

ותירץ המהרש"א שטעמו של בעל הבית מעולה יותר, לכך נקטו שאומר בעינא דתינקר ארעאי וזה לא שייך אצל המקבל. ועיין רש"ש

8. קשה, לשם מה הובאה הרישא דקתני מקום שנהגו לקצור אינו רשאי לעקור, לעקור אינו רשאי לקצור, ומדוע לא די בסיפא דקתני הכל כמנהג המדינה ושניהם מעכבים זה על זה. וביאר הראב"ד בשיטה, דרישא קא משמע לן שבמקום שנהגו לקצור אינו רשאי לעקור אפילו אם לא נודע לו שהבעלים רוצים לעכב בעדו, דכל שיש לבעלים רשות לעכב, אסור למקבל לשנות מהמנהג.

9. הריטב"א פירש שאין הכוונה שלא יחרוש כלל, דאיך אפשר שיניח החרישה מפני הניכוש, אלא כוונת המקבל היא שניכש אדעתא שיסייע לו בעל השדה בחרישה, וקא משמע לך, כיוון שהחרישה מוטלת על האריס איבעי ליה לפירושי.